

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ КОНСТРУЮВАННЯ ОДЯГУ»
ПРИВАТНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
ВІННИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ КОНСТРУЮВАННЯ ОДЯГУ
І ПІДПРИЄМНИЦТВА**

Затверджено:

Вченою радою «ВІКОП»

«22» вересня 2025 р.

протокол № 2

Голова вченої ради

М.О. Соляніченко

Введено в дію:

Наказ «ВІКОП»

Від «23» вересня 2025 р.

№ 12/17

ПОЛОЖЕННЯ

**про портфоліо як засіб підвищення кваліфікації педагога
у структурному підрозділі «Фаховий коледж конструювання одягу»
ПВНЗ «ВІКОП»**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Модернізація освіти змушує по-новому поглянути не тільки на форми оцінювання досягнень студентів, а й шукати ефективні форми оцінювання педагогічної та науково-методичної діяльності викладача. Однією з таких форм може стати Портфоліо викладача, популярне в різних системах освіти.

У перекладі з англійської - «папка/справа, посада»; з італійської - «папка з документами», «папка спеціаліста»; з французької - «викладати»; «формулювати», «нести», а також «аркуш», «сторінка» або «досьє», «зібрання досягнень».

Однозначного тлумачення терміну не існує. Кожен з дослідників і практиків пропонує своє визначення. Отже, портфоліо - це:

- візитівка, тобто сукупність відомостей про людину, організацію, досьє - сукупність документів, зразків робіт, фотографій, що дають уявлення про пропонувані можливості, послуги фірми чи спеціаліста (за новітнім словником іноземних слів і виразів);
- представлення у фактах педагогічних якостей і досягнень викладача, що включає спектр документів, які формують уявлення про специфіку підходу і рівень ефективності професійної роботи викладача;
- візитівка викладача, що містить певні анкетні дані, інформацію про підвищення кваліфікації, досягнення, педагогічні технології й методи, що їх використовує викладач, творчі роботи й методичні матеріали, відгуки про його роботу й публікації;
- індивідуальна папка, у якій зафіксовані особисті професійні досягнення викладача в освітній діяльності, результати навчання, виховання й розвитку студентів, внесок педагога в розвиток системи освіти;
- спосіб фіксування й накопичення матеріалів, що демонструють рівень професіоналізму викладача, його вміння виконувати завдання своєї професійної діяльності, показує рівень підготовленості педагога й рівень його активності на заняттях і поза аудиторних видах діяльності.

Тлумачення відрізняються лише акцентами. Загальне визначення терміна зі словника іншомовних слів і виразів вказує на дві основні закономірності портфоліо:

- *візитівка* (інформація, яка дає уявлення про особу і в широкому сенсі - про людину як особистість);
- *досьє* (сукупність документів, які формують уявлення про здобутки в професійній діяльності цієї особистості).

Інші визначення лише вказують вектор, за яким має рухатись викладач, упорядковуючи та обираючи для презентації свої здобутки (формування уявлень про підходи, ефективність роботи тощо). Портфоліо створюється з відповідною метою, виконує певні завдання, має різні види, тому викладач може обрати будь-яке з визначень, керуючись поставленими перед ним завданнями.

Останнє визначення найкраще передає пріоритетну мету створення портфоліо. Адже це не механічна фіксація здобутків упродовж звітного періоду, а засіб педагогічної діагностики, метод оцінювання професіоналізму педагога, що дозволяє продемонструвати всі досягнення викладача, зміщуючи акцент з оцінки на самооцінку. Це і форма рефлексії, що дозволяє викладачеві проаналізувати власну педагогічну діяльність, здійснити якісну оцінку результату й вибудувати план подальшої роботи, підвищити її ефективність. Це й інструмент для забезпечення моніторингу професійного зростання педагога.

Робота над портфоліо розвиває і дослідницьку культуру викладача, удосконалює і особистісну, соціальну й професійну компетентність - уміння самостійно здобувати, аналізувати й ефективно використовувати інформацію, уміння раціонально працювати у світі, що постійно змінюється.

Орієнтуючись на самооцінку й рефлексію, портфоліо викладача може стати мотиваційною основою діяльності педагога і сприяти його особистісному розвитку, стимулюючи до самоосвіти й удосконалення професійної підготовки.

В ідеї портфоліо як у сучасній формі представлення професіоналізму педагога

якнайкраще реалізується гасло сучасного життя «Освіта впродовж життя».

Створення портфоліо дає змогу перейти від адміністративної системи обліку результативності педагогічної діяльності викладача до об'єктивної системи оцінювання рівня успішності його професійної діяльності.

2. ЦІЛІ, ЯКИХ ДОСЯГАЄ ВИКЛАДАЧ, ВИКОРИСТОВУЮЧИ ПОРТФОЛІО

Використання портфоліо дає змогу викладачеві досягти таких цілей:

- простежити еволюцію своєї професійної педагогічної діяльності;
- систематизувати створені ним навчальні матеріали та інші доробки;
- створити можливість гідного представлення колегам свого досвіду;
- сприяти розширенню методичного діапазону навчального закладу;
- підготуватися до участі в конкурсах педагогічної майстерності;
- підвищити рівень професійної конкурентоспроможності;
- підготуватися до атестації.

Робота над створенням портфоліо вирішує чимало завдань, що постають перед сучасним викладачем, і має широку сферу використання.

3. ВИДИ ПОРТФОЛІО

Залежно від мети створення виділяють такі види портфоліо:

1. *«Папка досягнень»*, що спрямована на підвищення власної значимості викладача і відображає його успіхи (уміщає грамоти, дипломи викладача й студентів, сертифікати, інформацію про перемоги в конкурсах тощо).

2. *Рефлексивне портфоліо*, яке простежує динаміку особистісного розвитку викладача, допомагає проаналізувати результативність його діяльності як кількісно, так і якісно протягом певного періоду (уміщує статті, відеокасети із записом занять та поза аудиторних заходів, що засвідчують якісні зміни в методиці викладання, удосконалення стилю викладання, набуття й розвиток навичок викладання тощо).

3. *Проблемно-тематичне портфоліо*, пов'язане з написанням статті, реферату, наукової роботи, доповіді на конференції, узагальненням результатів діяльності за певною проблемою.

4. *Методичне портфоліо*, яке містить зібрані або створені педагогом методичні матеріали, що засвідчують рівень його професіоналізму.

5. *Презентаційне портфоліо*, яке містить стислий виклад основних досягнень викладача, відомості про його освіту, професійний досвід, наукові й методичні інтереси.

6. *Комплексне портфоліо*, яке об'єднує всі попередні види портфоліо або декілька з них.

Як окремий вид виділяють портфоліо, підготовлене **для проходження атестації**. Зміст і структуру такого портфоліо визначає установа, яка проводить атестацію (в даному випадку - коледж).

Атестація педагогічних кадрів повинна узгоджуватися з системою морального і матеріального стимулювання, стажуванням і навчанням. Тому атестація будується у відповідності до принципів системного мислення «все впливає на все». Адміністрація Коледжу отримає належний і довгостроковий ефект від її проведення.

Одним з можливих варіантів вирішення означених завдань є організація проходження атестації педагогічних кадрів на основі створення портфоліо досягнень у професійній діяльності.

Портфоліо є способом фіксації, нагромадження і оцінки індивідуальних досягнень викладача за певний проміжок часу. З допомогою портфоліо викладач може представити свої досягнення перед членами атестаційної комісії, довести свою відповідність певному кваліфікаційному рівню.

Мета ведення портфоліо як інструмента моніторингу професійних досягнень:

- оцінювально-стимулююча (основа для підвищення кваліфікаційної категорії);
- розвивальна (стосовно до освітньої ситуації).

Рівень підготовки викладача неможна виміряти окремими тестами чи екзаменами. На

відміну від традиційного підходу, при якому окремо оцінюються предметні, методичні і педагогічні знання, професійний портфоліо дає можливість здійснити всебічну оцінку професійного рівня педагога. Використання професійного портфоліо в рамках атестації викладачів дозволить перенести акцент з того, що викладач не знає та не вміє, на те, що він знає і вміє, дає можливість інтеграції якісної та кількісної оцінок, перенесення педагогічного наголосу з оцінки комісії на самооцінку викладача.

Структура **атестаційного портфоліо** є своєрідним орієнтиром всіх можливих видів активності педагога. Даний портфоліо може складатися з двох частин:

1. *Характеристика професійної діяльності викладача.*
2. *Характеристика якості освіти.*

До першої частини доцільно включити:

- Показники володіння сучасними освітніми технологіями;
- Показники участі у науково-методичній роботі;
- Показники інноваційної діяльності.

До структури другої частини доцільно включити:

- динамічні показники предметних знань, навчальних компетентностей і мотиваційно-емоційної сфери;
- абсолютні показники предметних знань та загально навчальних компетентностей;
- рейтинг педагога.

Динамічні показники важливі тому, що відображають результати власне професійної діяльності викладача з питань вирішення професійних проблем. Облік виключно абсолютних досягнень може призвести до захоплення штучного відбору студентів і оцінки не якості роботи викладача, а лише рівня підготовки студентів.

Абсолютні показники - це досягнення на предметних олімпіадах, конкурсах, участь студентів у різноманітних проектах тощо.

Рейтинг педагога можна виводити не лише за результатами участі у науково-методичній роботі та рівня навчальних досягнень студентів. Можна виводити рейтинг викладача і за результатами опитування батьків, студентів.

Також до даного портфоліо додаються творчі доробки викладача, відгуки про його професійну діяльність.

Атестаційна комісія коледжу на основі ознайомлення з результатами роботи та матеріалами, висвітленими в портфоліо, прослухавши публічний захист освітнього проекту, робить висновок про присвоєння (підтвердження) відповідної кваліфікаційної категорії.

Захист портфоліо проводиться в кілька етапів:

- 1) Презентація портфоліо.
- 2) Відповіді на питання за змістом представлених документів.
- 3) Обговорення результатів захисту членами атестаційної комісії.
- 4) Повідомлення викладачеві висновків і рекомендацій атестаційної комісії.

Портфоліо подається на розгляд атестаційної комісії за два тижні до проходження атестації. Після розгляду матеріалів атестаційною комісією доцільно оформити рецензію на матеріали за такими критеріями:

- відповідність поданого матеріалу до вимог на заявлену кваліфікаційну категорію;
- повнота розкриття професійних досягнень і ефективності педагогічної діяльності викладача, який атестується;
- позитивні сторони і недоліки професійної діяльності;
- оцінка роботи.

Залежно від носія інформації портфоліо поділяють на «паперові» й електронні

Під *електронним портфоліо* сьогодні мають на увазі сайт-портфоліо, який останнім часом набуває популярності. Можливості Інтернет-ресурсів дозволяють яскраво й різнопланово презентувати інформацію, ознайомити з нею значну кількість людей, обмінюватися досвідом з колегами. Крім того, сайт-портфоліо уможливорює постійне оновлення поданих на ньому матеріалів, що стимулює автора сайту до самовдосконалення і поетапного виконання завдань задля поставленої мети.

Сайт-портфоліо не заперечує існування «паперового» портфоліо, але значно розширює можливості самопрезентації. Автор сайту-портфоліо може зробити паперовий еквівалент електронного портфоліо у вигляді стислого витягу, що містить матеріали з посиланнями на сайт-портфоліо.

Загальноприйнятої моделі портфоліо не існує, адже портфоліо викладача підпорядковане обраній меті, і саме вона визначає його тип, відображає індивідуальність автора, рівень його професійної майстерності, намічені ним шляхи до самовдосконалення. Велику роль у формуванні портфоліо відіграє специфіка навчальної дисципліни, у межах якої створюють портфоліо. Робота над створенням портфоліо вимагає від викладача регулярного самомоніторингу, націленості на самовдосконалення.

3. ПІДХОДИ ДО УКЛАДАННЯ ПОРТФОЛІО

- Портфоліо викладача - це не тільки втілення успіхів педагога, це матеріал, що різнобічно висвітлює його роботу. Навіть не зовсім вдала експериментальна робота може свідчити про його дослідницький підхід до викладання й стати поштовхом до вдосконалення педагогічної діяльності.

- Грамотно укладене портфоліо відповідає передусім на питання «як?» і тільки після - на питання «що?».

- Змістова наповненість портфоліо відповідає принципу цілісності, що передбачає тематичну завершеність поданих матеріалів.

- Добір інформації до портфоліо здійснюється на основі принципів об'єктивності й достовірності.

- Виклад інформації в портфоліо підпорядковується двом основним правилам: послідовність і ясність, що передбачає структурування матеріалів, логічність і лаконічність, усіх письмових пояснень.

Усі декларовані педагогічні вміння підтверджуються прикладами проведених викладачем заходів - таким чином реалізується вимога щодо наочності результатів роботи.

- Усі матеріали портфоліо повинні бути охайно й естетично оформлені.

- Обсяг опису узагальнених й презентованих матеріалів має бути стислим (10-12 сторінок). Додатки можуть охоплювати більший обсяг, адже вони ілюструють усі тези представленого опису.

- Матеріали портфоліо датуються: часовий обсяг уміщених матеріалів визначається метою укладання портфоліо (протягом п'яти років - портфоліо для атестації тощо). Матеріали портфоліо періодично оновлюються.

4. СТРУКТУРА ПОРТФОЛІО

Структура порт фоліо різноманітна. Універсальна структура портфоліо викладача містить 5 розділів. Залежно від мети і типу окремих розділів портфоліо можна поділити на менші частини або ж додати нові розділи. Кожен із пунктів розділу можна виділити в окремий розділ.

НАПРИКЛАД,

Розділ 1. Спільні відомості про викладача.

Даний розділ включає матеріали, що відображають досягнення викладача в різних галузях:

- ❖ прізвище, ім'я, по батькові, рік народження;
- ❖ освіта (що і коли закінчив, отримана спеціальність і кваліфікація за дипломом);
- ❖ трудовий і педагогічний стаж роботи в даному коледжі;
- ❖ підвищення кваліфікації (форма підвищення кваліфікації, назва структури, рік, місяць,

проблематика курсів/стажування);

- ❖ копії документів, що підтверджують наявність вчених і почесних звань і ступенів; присвоєних кваліфікаційних категорій;

- ❖ найбільш значимі нагороди, грамоти, листи-подяки тощо;

- ❖ дипломи різних конкурсів;

- ❖ інші документи на розсуд того, хто атестується.

Цей розділ дозволяє аналізувати процес індивідуального розвитку педагога.

Розділ 2. Результати педагогічної діяльності

У цей розділ розміщують:

- ❖ матеріали про результати засвоєння студентами навчальних програм і сформованості у них ключових компетентностей з предмету/дисципліни, що викладаються;

- ❖ порівняльний аналіз діяльності педагогічного працівника за 2 роки на підставі контрольних зрізів, тощо;

- ❖ результати проміжного і підсумкового контролю знань студентів;

Матеріали даного розділу повинні давати уявлення про динаміку результатів педагогічної діяльності викладача, що атестується, за певний період.

Розділ 3. Науково-методична діяльність

У цей розділ розміщують методичні матеріали, що свідчать про професіоналізм педагога:

- ❖ підготовка НМКД викладачем, який атестується,

- ❖ обґрунтування вибору освітніх технологій, які реалізуються педагогом, який атестується;

- ❖ обґрунтування використання тим, хто атестується в своїй практиці тих або інших засобів педагогічної діагностики для оцінювання освітніх результатів;

- ❖ використання інформаційно-комунікативних технологій у навчальному процесі;

- ❖ робота в методичному об'єднанні, співпраця з іншими ВНЗ;

- ❖ участь в професійних і творчих педагогічних конкурсах;

- ❖ участь в методичних і предметних тижнях;

- ❖ організація і проведення відкритих занять та позаурочних заходів, семінарів, «круглих столів», «майстер-класів», виступів на заняттях Школи педагогічної майстерності тощо;

- ❖ проведення наукових досліджень та залучення до творчо-пошукової й науково-дослідницької роботи студентів; участь у науково-практичних конференціях;

- ❖ розробка авторських програм;

- ❖ підготовка кандидатської або докторської дисертацій;

- ❖ підготовка творчого звіту, реферату, доповіді, статті;

- ❖ інші документи.

Розділ 4. Позааудиторна діяльність

Розділ містить документи:

- ❖ список творчих робіт, рефератів, пошуково-дослідницьких робіт, проектів, виконаних студентами з предметів/дисциплін;

- ❖ список переможців олімпіад, конкурсів, змагань, інтелектуальних марафонів тощо;

- ❖ методичних розробок позааудиторних заходів;

- ❖ демонстрація роботи гуртків і факультативів;

- ❖ інші документи.

Розділ 5. Навчально-матеріальна база

У цьому розділі поміщається виписка з паспорту навчального кабінету (за його наявності).